

Byli jsme a budem, za Benešem půjdem...

V pondělí 23. února 1948 ráno vtrhlo komando Státní bezpečnosti do sekretariátu národních socialistů na náměstí Republiky v Praze. Hledalo tajný sklad zbraní a protistátních letáků. Nic nenašlo, ale svým přepadením rozpohybovalo studentskou manifestaci.

Večer po osmé hodině vyrazil průvod mladých lidí k Hradu. Je jich na 10 tisíc. Vpředu chlapci se státními vlajkami a poslancem Josefem Lesákem. „Ať žije republika Beneše a Masaryka! Byli jsme a budem – za Benešem půjdem!“ skandují.

„Když došlo čelo průvodu na Hradčanské náměstí, zarazil nás kordon ozbrojených příslušníků SNB,“ vzpomínal později Josef Lesák. „Vystoupil velitel a začal křičet, že má rozkaz nás rozehnat všemi prostředky. Ukázal jsem mu svou červenou poslaneckou legitimaci a řekl: Jsem poslancem a mám právo navštívit svého prezidenta, kdy a s kým to uznám za vhodné. Rozhodně k tomu nepotřebuju souhlas nějakého esenbáka.“ Vybral několik mladých lidí a šli za Benešem. Ten jim vysvětlil, že jednání jsou obtížná, názory zástupců politických stran se od sebe diametrálně liší.

Podruhé se vydali projevit odhodlání bránit demokracii před očima prezidenta ve středu. Přijal je však jen jeho kancléř: „Pan prezident je unaven, nezlobte se.“ Seznam nové Gottwaldovy vlády podepsal. Mezitím se esenbáci a čerství dělničtí milicionáři pustili do studentů. Údajně náhodně vyšla jednomu z nich rána ze samopalu a střela zranila posluchače lesního inženýrství Josefa Řehounka. Tím začaly všeobecné represálie.

Někdejší poslanec pak *téměř třicet let fáral* jako horník

Lesák se chtěl vzdát poslaneckého mandátu. Ale na sekretariátu národně socialistické strany mu řekli: „Ty nemůžeš! Musíš vyjednávat kvůli uvězněným studentům. Podle úřední zprávy zadrželi 94 mladých lidí.“ Intervenoval na ředitelství SNB, u vysokého úředníka ministerstva vnitra Jindřicha Veselého i u ministra vnitra Václava Noska. Nakonec bylo 86 chlapců a děvčat potrestáno jen pro rušení veřejného klidu a pořádku, pět po napomenutí propuštěno, jednoho, kterého podezírali z protistátní činnosti, převzala StB.

Začátkem května se poslanec Lesák dověděl, že StB se chystá zatknout i jeho. Utečeme! S manželkou, třemi dětmi a s několika přáteli se vydali ke státní hranici. Vypadalo to, že všechno je dobře připraveno... Ale u Klatov na ně čekali estebáci.

Soudci, kteří patřili ještě ke staré generaci demokratů, ho poslali za mříže jen na rok. Zradu a spojení s nepřítelem mu neprokázali. Avšak jedno z dětí – miminko zemřelo tři dny po tom, co propustili jeho ženu – předtím probřečelo ve věznici několik hodin hlady.

Když se Lesák po roce ocitl na svobodě, užíval si ji pouze deset dnů. Tentokrát už komunisté soud nepotřebovali. Jakási komise mu vyměřila jeden rok tábora nucených prací. Po návratu se musel vystěhovat z Prahy. Dalších 29 let fáral jako horník na Kladně.

Josef Lesák, někdejší poslanec, získal svůj vysokoškolský titul až v lednu 1991. Stal se čestným inženýrem ekonomie. Na jaře 1948 ho totiž ze studia na Vysoké škole hospodářských a politických věd komunisté vyloučili – stejně jako sedm tisíc dalších vysokoškoláků, tedy čtvrtinu všech posluchačů. Udělení titulů, byť pouze čestných, bylo po listopadu 1989 součástí rehabilitace těch, kteří nesměli v minulosti z politických důvodů dokončit studia. V roce 2008 udělil prezident Klaus Řád T. G. Masaryka i inženýru Lesákovi. Ten zemřel loni v červenci ve věku nedožitých 89 let. ■

Josef Lesák, studentský vůdce z roku 1948